



Uluslararası İnsan Hakları  
Çerçevesine Uyumun  
İzlenmesi için

**ETKİNİZ**  
AB PROGRAMI

# ETKİNİZ AB PROGRAMI

DEĞERLENDİRME REHBERİ



Uluslararası İnsan Hakları  
Çerçevesine Uyumun  
İzlenmesi için

# ETKİNİZ

AB PROGRAMI

## İÇİNDEKİLER

1	GİRİŞ.....	3
2	ETKİNİZ DEĞERLENDİRME İLKELERİ.....	4
3	DEĞERLENDİRME SÜRECİ.....	6
4	UYUMLULUK TABLOSU.....	8
EK	TÜRKİYE'YE İLİŞKİN ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI ÇERÇEVESİ.....	13



1

## Giriş

Mevcut teknik destek sözleşmesi olan “İnsan Haklarının Durumunun İzlenmesi ve Uluslararası İnsan Hakları Çerçevesine Uyumun Desteklenmesi” sivil toplum örgütlerinin (STÖ) uluslararası insan hakları standartlarına uyumun izlenmesi ve savunulması için becerilerini geliştirerek insan haklarının iyileştirilmesi ve korunmasındaki rollerini güçlendirmeyi amaçlar. Etkinin özel hedefi ise STÖ'lere destek olarak STÖ'lerin

1. Türkiye'deki insan hakları durumunu belgelemelerini sağlamak,
2. Çok paydaşlı analiz ve raporlama çalışmalarının pekiştirilmesini kolaylaştırılma ve bunun sonucu olarak,
3. Uluslararası insan hakları çerçevesine uyumun artırılması için savunuculuk kampanyaları başlatmalarını sağlamak.”<sup>1</sup>

Son yıllarda insan hakları alanında faaliyet gösteren STÖ'lerin ve insan hakları savunucularının (İHS'ler) insan haklarının izlenmesine (İHİ) yönelik çalışmalarına Türkiye hükümetinin uyguladığı baskının arttırması sonucunda AB Delegasyonu, STÖ'lerin İHİ çalışmaları için özel bir destek oluşturulmasını öngörmüştür.

Bu doğrultuda, insan hakları alanında faaliyet gösteren STÖ'lerin, İHİ' ye yönelik çalışmalarının özel olarak desteklenmesi amacıyla Sivil Toplum Aracı (CSF) 2017 kapsamında bir hizmet sözleşmesi olarak Etkiniz AB Destek Programı (bundan sonra Etkiniz olarak anılacak) geliştirilmiştir. Etkiniz Teknik Destek Ekibi (ETDE), STÖ'lerden gelen aynı destek taleplerinin değerlendirme sürecini denetlemektedir (Destek Talepleri (DT) ve Uygulama Rehberlerine bakınız

İnsan haklarının izlenmesi, insan hakları durumunun iyileştirilmesi amacıyla bilginin (1) toplanması, (2) doğrulanması ve (3) savunuculuk için kullanılmasıdır.

STÖ'ler İHİ' ye yönelik çalışmalarında bazı etik kuralları göz önüne almalıdır. STÖ'lerden, en basit düzeyde, İHİ faaliyetlerine ve raporlarına dahil olan veya raporlarda bahsi geçen hak sahiplerine veya diğer herhangi bir gruba zarar vermemeleri, İHİ faaliyetleri kapsamında görev alanını/sınırlarını ve alandaki durumu bilmeleri ve saygı göstermeleri, güvenilir olmaları ve her zaman hakikatten gelen bilginin gücünü kullanmaları, tarafsız olmaları, görünür olmaları, çalıştıkları ülkenin koşullarına ve hak sahiplerinin günlük gerçekliklerine saygı duymaları beklenmektedir.

<sup>1</sup> Ek II: “İnsan Haklarının Durumunun İzlenmesi ve Uluslararası İnsan Hakları Çerçevesine Uyumun Desteklenmesi” Şartnamesi



Etkiniz Teknik Destek Ekibi (ETDE), STÖ'lerden gelen aynı destek taleplerinin değerlendirme sürecini denetlemektedir (Destek Talepleri (DT) ve Uygulama Rehberlerine bakınız).

Bu rehber, değerlendirme yapacak kişiler ve destek talebinde bulunan STÖ'ler için aşağıda belirtilen konularda bilgi sağlamaktadır:

- Değerlendirmenin ilkeleri;
- Uygulamada değerlendirme süreci;
- Her bir faaliyet ve alan için verilecek destek kriterlerinin nasıl değerlendirileceği.

## 2

### *Etkiniz Değerlendirme İlkeleri*

ETDE, sunulacak desteğin verimli olması amacıyla uluslararası ölçekte kabul görmüş,<sup>2</sup> değerlendirme ilkelerine dayanarak her talebin uygunluğunu aşağıdaki kriterlere göre değerlendirmektedir:

**Uygunluk** – Uygunluk, DT'nin Etkiniz, başvuru sahibi, ulusal/yerel ihtiyaçlar (hak sahiplerinin ihtiyaçları) ve AB'nin ilke ve politikalarına hangi ölçüde uygunluk gösterdiğinin bir ölçütüdür: uluslararası insan haklarını hukuku temelinde İHİ (Ek 1'e bakınız), İHİ'yi takiben savunuculuk eylemleri, İHİ için uluslararası hareketlilik

**Etkinlik**– Etkinlik, Etkiniz hedefleri göz önünde bulundurulduğunda, DT kapsamında sunulan bir faaliyetin hedefe ne derecede ulaştığının bir ölçütüdür: hizmet sözleşmesinin amaç düzeyi göstergeleri.

**Verimlilik** – Verimlilik, nitel (politika değişiklikleri, bilgilendirilen kişiler) ve nicel (basılan raporlar, çekilen ve dağıtılan videolar, ulaşılan kişi sayısı, vs.) çıktılar ile girdiler arasındaki ilişkidir. DT kapsamında beklenen sonuçların elde edilebilmesi için mümkün olan en düşük maliyetli kaynaklar kullanılmaktadır.

<sup>2</sup> Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Değerlendirme ve Yardım Etkililiği No. 6 – Değerlendirme ve Sonuç Temelli Yönetim Temel Terimler Sözlüğü <https://www.oecd.org/dac/evaluation/2754804.pdf>



**Etki** – Etki, DT faaliyetleri kapsamında doğrudan veya dolaylı olarak, kasıtlı veya kasıtlı olmadan ortaya çıkabilecek olumlu ya da olumsuz değişiklikleri temsil etmektedir. İnsan haklarının izlenmesi faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan başlıca etki ve sonuçları kapsamaktadır.

**Sürdürülebilirlik** – Faaliyetlerin ve/veya DT kapsamındaki faaliyetlerin getireceği faydaların Etkiniz desteği sona erdikten sonra da devam etmesi muhtemeldir. Bu durum, başvuru sahibinin Etkiniz desteğinden sonra da İHİ faaliyetlerine devam edebileceği ve benzer çıktılar oluşturabileceği anlamına gelmektedir.

**İnsan Hakları Yaklaşımı** – İHİ'nin de aslında bir insan hakkı olması ve insan haklarına ilişkin amaç ve hedeflere ulaşmak için düzenlenen faaliyetlerin nasıl yürütüldüğünün en az sonuçları kadar önemli olması nedeniyle uluslararası kabul görmüş kalkınma yardımı etkililik kriterlerine ek olarak, Etkiniz kapsamındaki DT'lerin değerlendirilmesine insan haklarının da dahil edilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, bir DT'de sunulan süreç kapsamında bazı temel insan hakları ilkeleri göz önüne alınmalıdır:

- **Uluslararası insan hakları hukuku**: DT kapsamında yürütülecek işler uluslararası insan hakları hukukuna uygun olmak zorundadır.
- **Ayrımcılık yapmama**: Bir DT doğrudan veya dolaylı olarak hiçbir şekilde ayrımcılığı destekleyemez.
- **Eşitlik**: Bir DT'nin eşitliği gözetmesi büyük önem arz etmektedir. Eşitlik adillik, adalet ve tarafsızlığı kapsamaktadır. Bu şekilde, haklarından mahrum bırakılmış, sessiz kalan, görünmez ve savunmasız gruplara pozitif ayrımcılık yapılacak ve böylece fonlara kolayca ulaşması mümkün olmayan, çıkar ve haklarını koruma ve artırmalarında destek bulamayan bu gruplar desteklenecektir.
- **Katılım**: Bu madde “Biz olmadan bizimle ilgili bir şey yapılamaz!” ilkesiyle ilgilidir. Tüm İHİ faaliyetleri insan haklarının durumunu iyileştirmeyi amaçlasa da, bir DT'nin doğrudan veya dolaylı olarak hak sahiplerini kapsamaması şart değildir. DT, hak sahiplerinin haklarını bilmeleri ve talep etmelerini ve haklarına saygı gösterilmesi, korunması ve yerine getirilmesinden kendileri sorumlu olan bireyler ile kurumların hesap verilebilirliğini arttırmalarını sağlamaktadır. Kişilerin kendilerini etkileyecek tüm konulara katılım hakkı sadece temel bir hak değil, aynı zamanda sağlıklı bir demokrasi çerçevesinde DT'nin etkililiğinin ve etkilerinin sürdürülebilirliğinin ve çıktılarının kalite güvenliğinin bir ölçütüdür.



İnsan hakları, her bireyin doğumundan ölümüne kadar sahip olduğu temel hak ve özgürlükleri ifade etmektedir. Ulus, yaşanılan yer, cinsiyet, ulusal veya etnik köken, renk, din, dil, statü veya yaşam tarzı gözetilmeksizin tüm bireyler bu haklara sahiptir. İnsan hakları hukukunun çiğnenmesi veya ulusal güvenliğin sağlanması gibi bazı durumlarda kısıtlanabilecek olsa da hiçbir birey haklarından mahrum edilemez.

Bu temel haklar insanlık onuru, adalet, eşitlik, saygı ve bağımsızlık gibi insanlığın ortak değerlerine dayanmaktadır.

Bu değerler, kanunlar kapsamında tanımlanmakta ve korunmaktadır. Uluslararası insan hakları hukuku, bireylerin veya grupların insan haklarını ve temel özgürlüklerini artırmak ve korumak amacıyla hükümetlerin atması gereken adımlara veya kaçınmaları gereken davranışlara ilişkin yükümlülüklerini ortaya oymaktadır.

Türkiye’de, Anayasa’nın 90. Maddesi uyarınca uluslararası insan hakları sözleşmelerine (hukukuna) tam yetki verilmektedir. Türkiye birçok uluslararası insan hakları sözleşmesine tabidir (Ek 1’e bakınız).

Her birimiz, ayrımcılık gözetilmeksizin eşit insan haklarına sahibiz. Bu haklar birbiriyle ilişkili, bağlı ve bölünmezdir. Bu nedenle, bir DT hükümetlerin yasal yükümlülüklerini ve hak sahiplerinin hak ve özgürlüklerini tanımlamada herhangi bir uluslararası insan hakları sözleşmesini referans alma veya kullanma özgürlüğüne sahiptir. Ancak, çocuklar, kadınlar, engelli kişiler gibi haklarından mahrum edilmiş bazı gruplar için DT kapsamında kullanılması zorunlu olan bazı anlaşmalar vardır. Örneğin, ETDE, DT kapsamında kadın haklarıyla ilgili yürütülecek bir İHİ faaliyetinde, BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Bertaraf Edilmesi Sözleşmesi’nin kullanılmasını beklemektedir. Bu tür gruplar ve ilgili konular Ek 1’de belirtilmiştir.

### 3

#### *Değerlendirme Süreci*

Etkiniz aynı destek sağladığından, AB hibe programlarının aksine, ağır bir bürokratik başvuru ve değerlendirme sürecine sahip değildir. Başvuru sahibinin gelişmesi/güçlenmesi değerlendirme sürecinin temel özelliğidir. İHİ potansiyeline sahip olduğu durumda, ETDE her başvuru sahibine, DT’nin içeriğini geliştirme hakkında bilgi vererek Etkiniz programıyla uyumluluğunu artırmak için destek olmakta veya diğer fon fırsatlarını önermektedir.

Değerlendirme süreci uygunluğun (uyumluluk) değerlendirilmesiyle başlamaktadır ve aşağıdaki maddeler göz önüne alınmaktadır:

1. DT, Türkiye’de kayıtlı bir STÖ tarafından yapıldı mı?
2. İHİ ile ilgili mi?



3. Uluslararası insan haklarını hukukunu kullanılıyor mu?
4. Ulusal/yerel ihtiyaçları göz önüne alıyor mu?

Yukarıda belirtilen kriterlere göre uygunluk/uyumluluğun sağlandığına karar verildiğinde, ETDE, yukarıda belirtilen Etkiniz değerlendirme ilkeleri doğrultusunda oluşturulan aşağıdaki temel değerlendirme kriterlerine göre destek talebini değerlendirmektedir:

İLKELER	KRİTERLER
<b>ETKİNLİK</b>	<p>DT insan haklarının durumunu ulusal ve/veya yerel düzeyde değiştirme veya katkıda bulunma potansiyeline sahip bir faaliyet sunmaktadır.</p> <p>DT'nin hedef ve çıktıları ölçülebilir niteliktedir.</p>
<b>VERİMLİLİK</b>	<p>DT küçük çaplı bir Etkiniz desteğiyle gerçekleştirilebilir düzeydedir.</p> <p>DT, Etkiniz'in amaç düzeyi göstergelerine ulaşmaya katkı sağlayabilecektir.</p>
<b>ETKİ</b>	<p>DT, Türkiye'deki mevcut insan hakları durumunu olumlu anlamda etkilemek ve geliştirmeyi hedeflemektedir.</p> <p>DT, oluşturacağı etkiyi tanımlamaktadır.</p>
<b>SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK</b>	<p>DT sürdürülebilir ve kalıcı etkiler sunmaktadır.</p> <p>STÖ, İHİ faaliyetlerine Etkiniz desteği bittikten sonra da devam edebilecektir.</p> <p>DT, iklim krizi ve çevrenin korunmasına ilişkin çözümlere nasıl katkı sağlayabileceğini göz önünde almaktadır.</p>
<b>İNSAN HAKLARI YAKLAŞIMI</b>	<p>DT insan hakları ilkelerine saygı göstermektedir.</p> <p>DT kapsamında uluslararası insan hakları hukuku kullanılmıştır.</p> <p>Haklarından mahrum edilmiş, sessiz, görünmez ve savunmasız bırakılmış gruplara öncelik verilmiştir.</p> <p>Herhangi bir gruba karşı ayrımcılık yapılmasına veya ayrımcılık artırılmasına neden olan her türlü eylemden kaçınılmıştır.</p> <p>Cinsiyet eşitliğine, cinsel kimliğe ve cinsel yönelime saygı duyulmaktadır.</p> <p>Hak sahiplerinin, İHİ faaliyetlerinin bir parçası olarak, katılım göstermelerine saygı duyulmakta ve teşvik edilmektedir.</p> <p>İHİ kapsamındaki hak sahipleri/faydalanıcıları ve diğer paydaşlar için hesap verilebilirlik ve şeffaflık sağlanmıştır.</p> <p>Hak sahiplerinin korunmasına yönelik tedbirler sağlanarak yetkililer tarafından hedef alınmaları engellenmiştir.</p>



Bu değerlendirme kriterleri genel bir kılavuz niteliğinde olup MIS sistemi üzerinden yapılacak ilk değerlendirmede aşağıdaki tablo kullanılacaktır.

4

### Uyumluluk Tablosu

UYGUNLUK	TANIM
<b>Destek talebi, bir STÖ tarafından İHİ alanında yapılmıştır.</b>	<p>DT Rehberine uygun olarak, sadece kayıtlı STÖ'ler Etkiniz desteği için başvuruda bulunabilmektedir: dernekler, vakıflar, kar amacı gütmeyen kooperatifler, sivil toplum ağları ve platformları (bir STÖ tarafından kamu tüzel kişiliği ile temsil edilen), sivil girişimler (bir STÖ tarafından kamu tüzel kişiliği ile temsil edilen); işçi sendikaları; barolar; mesleki kuruluşlar.</p> <p>DT, İHİ ile ilgi olmalıdır (Etkiniz İHİ tanımı için 1.sayfaya bakınız). Yalnızca farkındalık yaratmaya odaklanan bağımsız savunuculuk eylemleri İHİ faaliyetleri olarak değerlendirilmemektedir. Etkiniz, insan hakları alanında faaliyet gösteren STÖ'lerin ve sağladıkları insan hakları izleme ve sivil denetimin giderek azalması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Etkiniz kapsamında genel bir STÖ desteği verilmemektedir. Sunulan destek, insan hakları alanında faaliyet gösteren, etki oluşturan ve geliştiren ve STÖ'leri veya yaşamları sürekli tehdit altında olan bireyler üzerinde etki yaratmak amacıyla uluslararası insan hakları hukukunu kullanarak İHİ çalışmaları yapmak isteyen STÖ'leri desteklemektedir.</p>
<b>Destek talebi uluslararası insan hakları standartları ve normları ile ilgilidir.</b>	<p>DT, uluslararası insan hakları çerçevesine dayandırılmalıdır (Ek 1'e bakınız).</p>
SEÇİM KRİTERLERİ	TANIM





**Başvuru talebi, uluslararası insan hakları mekanizmalarıyla (özellikle BM insan hakları komiteleri) iletişim, sunma, raporlama gibi doğrudan bir bağlantı içeriyor mu?**

DT'nin, savunuculuğunun etkisini artırma amacıyla uluslararası insan hakları mekanizmalarına sunulabilecek çıktılar önermesi büyük öneme sahiptir.

DT'nin bir uluslararası insan hakları mekanizmasına rapor ya da bireysel başvuru yapması tercih edilmekle birlikte, bu bir zorunluluk değildir.

ETDE, bu konuda rehberlik edebilmekte ve DT'nin bu yönde gelişmesine destek olabilmektedir. ETDE, Etkiniz desteğine başvuruda bulunanlar için aktif olarak bu tür fırsatlar aramaktadır.

**Destek talebi insan haklarına yönelik güçlü bir etki bırakmayı ve insan haklarını geliştirmeyi öngörüyor mu?**

DT, sadece başvuru sahibi STÖ veya temsilcilerine fayda sağlayan faaliyetleri içeriyorsa, Türkiye'deki insan haklarının durumunu geliştirmeyi öngörmüyor olarak değerlendirilmektedir.

Bu, başvuru sahibi STÖ'lerin İHİ kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin uygun olmadığı anlamına gelmemektedir. STÖ'lerin ve temsilcilerinin İHİ kapasitelerini geliştirmek üzere yürütülen faaliyetler aynı zamanda, somut İHİ çıktıları sunularak Türkiye'deki insan hakları ve demokrasinin geliştirilmesine yönelik olarak düzenlenmelidir.

**Destek talebi kapsamındaki hedef ve çıktılar ölçülebilir nitelikte mi?**

Hem hedefler, hem nitel (politika değişiklikleri, bilgilendirilen kişiler) hem de nicel (basılan raporlar, çekilen ve dağıtılan videolar, ulaşılan kişi sayısı, vb.) çıktılar ölçülebilir nitelikte olmak zorundadır.

Yalnızca farkındalık artırmaya yönelik hedefler ve beraberinde getirdikleri çıktılar etkileri bakımından ölçülemez niteliktedir. Çünkü birçok STÖ farkındalık artırıcı faaliyetleri hükümetten gelecek misillemeler açısından en az tehlikeli faaliyetler olarak görmektedir ve bu faaliyetler ölçülebilir çıktı olmadan en çok kullanılan faaliyetlerdir. Bu iyi niyetle yapılan bir seçim olsa da unutmayalım ki cehenneme giden yol da iyi niyetlerle döşenmiştir!

**Haklarından mahrum edilmiş/dışlanmış gruplara öncelik tanıyor mu?**

Bu kriter, haklarından mahrum edilmiş, sessiz, görünmez ve savunmasız bırakılmış gruplara yönelik pozitif ayrımcılıkla ilgilidir. Bu grupların fonlara kolayca ulaşması mümkün değildir ve haklarını korumak ve geliştirme konusunda



destek sağlayan çıkar gruplarına sahip değildir. Bu nedenle, bir DT'nin engelli kişiler, çocuklar, kadınlar, LGBTİ+, azınlıklar, sığınmacılar ve mülteciler, ülke içinde yerinden edilmiş kişiler, göçmenler, yoksul kişiler, yaşlılar gibi hakların mahrum edilmiş/dışlanmış gruplara öncelik tanınması önem arz etmektedir.

Örneğin, özel sektör çıkar grubunun kurduğu bir dernek Etkiniz desteğine ihtiyaç duymaz ancak böyle bir dernekteki erkek liderliği tarafından hakları göz ardı edilen derneğin kadın grubu sınırlı ölçüde destek alabilir.

Ancak, Etkiniz her zaman en çok ihtiyacı olanlara ve kurumsal veya devlet desteğine kolay erişimi olmayanlara öncelik verilmek zorundadır. Etkiniz mevcut ve kalıcı eşitsizlikleri sürdürmek ve arttırmak için kullanılmamalıdır.

### İlgili hak sahiplerini ve diğer ilgili paydaşları kapsıyor mu?

Demokrasi, yalnızca STÖ'lerin insan haklarını koruma faaliyetleri kapsamında kamu karar alma süreçlerine katılımıyla değil aynı zamanda hak sahiplerinin STÖ'lerin İHİ faaliyetlerine katılımıyla güçlendirilmelidir. Çünkü "biz olmadan bizimle ilgili bir şey yapılamaz!".

STÖ'ler, tüm İHİ faaliyetlerine ve beraberinde gerçekleştirilen savunuculuk girişimlerine hak sahiplerini dahil etmeyebilirler ancak İHİ faaliyetleri kapsamında hak sahiplerinin seslerini dolaylı olarak duyurabilirler. Bu nedenle, ETDE STÖ'lerin bu konuda çaba göstermesini beklemektedir.

### Hak sahiplerini korumaya yönelik önlemler içeriyor mu?

Hak sahiplerini İHİ faaliyetlerine dahil etmek önemli olduğu kadar, hükümetten veya üçüncü taraflardan gelecek misillemelere karşı koruma önlemlerinin alınması da İHİ eyleminin bir parçası olmalıdır. Bu madde İHİ etiğinin bir parçasıdır: zarar verme.

ETDE, bu maddenin eksik olduğu DT'ler için rehberlik sağlamaktadır.

### a. Ayrımcılıkla mücadeleye yönelik önemleri içeriyor mu?

İHİ eylemleri temelde devlet kurumları ve belediyeler gibi ayrımcılıkla mücadelede yükümlülük sahibi olan yetkililerin hesap verilebilirliğini artırmak amacıyla yürütülmektedir.



### b. Cinsiyet eşitliğini destekliyor mu?

Ancak, İHİ eylemleri kapsamında aynı zamanda, ayrımcılığı teşvik eden veya bir gruba ya da bireylere karşı yapılan ayrımcılığın sürdürülmesine neden olan çıktılar doğuran tüm faaliyetlerden aktif olarak kaçınılması gerekmektedir.

Bu nedenle, ETDE, DT'yi ayrımcılık gözetmeyen bir bakış açısından bakarak belirli bir gruba yönelik ayrımcı bir eylemi tetikleyip tetiklemediğini değerlendirmelidir.

Öte yandan, haklarından mahrum bırakılmış gruplara yönelik hak ihlallerinin vurgulanması ayrımcılığı teşvik eden bir eylem olarak değerlendirilmemektedir, bu aksine eşitliğin sağlanması için bir önlemdir.

Aynı şekilde, cinsiyet ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılığın nüfusun yarısından fazlasını etkilemesi nedeniyle, DT kapsamında sunulan İHİ eylemlerinde cinsiyetler arası farkı ortadan kaldırmak için öneme yer verilmelidir.

### DESTEK KRİTERLERİ

### TANIM

Talep edilen bütçe miktarı 3,000 Avro ve altında mı?

DT için sunulacak bütçe miktarı 3000 € ve altında olmalıdır. Ancak, eğer DT kapsamında sunulan eylem güçlü bir etki yaratma potansiyeline sahip ise ETDE, başvuru sahibinin eylemi tamamlayabilmek için ikinci bir talepte bulunabilmesi amacıyla miktarı azaltmasını isteyebilmekte veya uzman desteği gibi başka bir Etkiniz desteği sunabilmektedir.

Talep edilen bütçe kalemleri sunulan faaliyetler için uygun mu?

ETDE'nin, sunulan faaliyetlerle uyumsuz bütçe kalemlerini öneren bazı STÖ'leri desteklemesi gerekebilmektedir.

ETDE başvuru sahibi STÖ'lere aktif olarak bu tür destekler sağlamayı hedeflemektedir.

Destek talebi bütçe ve öngörülen sonuçlar açısından gerçekçi mi?

Gerçekçi olmayan ve yüksek bütçe kalemleri

- İnsan hakları ilkelerine ve Etkiniz AB Programına karşı hoş olmayan bir tutum olarak değerlendirilmektedir, böyle bir durumda, başvuru



sahibi STÖ daha ayrıntılı araştırılmak üzere kaydedilmektedir.

- Başvuru sahibi STÖ'nün Etkiniz desteğini yanlış anladığı düşünülmekte ve başvuru sahibi STÖ yeniden bilgilendirilmektedir.

DT'nin Etkiniz'e sağlayacağı katkıyı değerlendirirken aşağıdaki proje amaç düzeyi göstergelerini de göz önüne almalıdır. Bu maddeler proje için temel kilometre taşları olmakla birlikte, aynı zamanda insan haklarını koruma alanında faaliyet gösteren STÖ'lerle sağlıklı bir demokrasi ortamının sağlanmasında önemli göstergelerdir.

- 1.1. Yerel ve bölgesel İHİ raporlarının sayısı: (18 STÖ, 64 rapor-2014-2018 yılları)
- 1.2. Ulusal İHİ raporlarının sayısı: 264 rapor (2014-2018 yılları)
- 2.1. Düzenli ve sistematik olarak insan haklarını izleyen ve raporlayan STÖ'lerin sayısı: - (87 STÖ , 30 uluslararası STÖ)
- 2.2. İHİ'de uluslararası prosedür ve standartlarını kullanan STÖ'lerin yüzdeleri miktarı- % 26
- 2.3. BM insan hakları izleme mekanizmalarına sunulan STÖ insan hakları raporları sayısı – (23 STÖ raporu)
- 2.4. İnsan hakları alanında faaliyet gösteren STÖ'ler tarafından BM insan hakları izleme mekanizmalarıyla bireysel olarak gerçekleştirilen irtibat ve araştırmalar – (7 bireysel irtibat)
- 3.1. STÖ İHİ raporlarının sosyal medya trafiği (ulaşılabilir kişi sayısı)– (Etkiniz AB Programı kapsamında, 2019 yılından itibaren) (Twitter, Facebook, Instagram)-



EK

## Türkiye'ye ilişkin Uluslararası İnsan Hakları Çerçevesi

### Birleşmiş Milletler Mekanizmaları – BM Şartı temelli mekanizmalar

Mekanizma	Kanun	Mekanizmanın yapısı	Hak grupları veya hak alanları
İnsan Hakları Konseyi	BM Şartı	Şikayet Prosedürü	Tüm insan hakları
İnsan Haklarının Teşviki ve Korunması Komisyonu ve Alt Komisyonu	BM Şartı	Şikayet ve bireysel başvuru	Tüm insan hakları, acil konular
Evrensel Periyodik İnceleme	BM Şartı	Raporlama	Tüm insan hakları

### Birleşmiş Milletler Mekanizmaları – Anlaşmalar ile kurulan komite temelli mekanizmalar

Mekanizma	Kanun	Mekanizmanın yapısı	Hak grupları veya hak alanları
İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi	Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme	Raporlama	İrk Ayrımcılığı
Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi	Raporlama	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar
	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin	Bireysel başvuru	



	Uluslararası Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol		
<b>İnsan Hakları Komitesi</b>	BM Siyasi ve Medeni Haklar Uluslararası Sözleşmesi	Raporlama	<b>Medeni ve Siyasi Haklar</b>
	Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol	Bireysel başvuru	
	Ölüm Cezasının Kaldırılmasını Amaçlayan, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeye Ek İkinci İhtiyari Protokol		
<b>Kadına Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi</b>	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi	Raporlama	<b>Kadınlar, cinsiyet eşitliği, cinsiyet kimliği, LGBTİ +</b>
	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine İlişkin İhtiyari Protokol	Bireysel başvuru	
<b>İşkenceyle Mücadele Komitesi</b>	İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme	Raporlama	<b>İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Ceza</b>
	İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşmesine İlişkin İhtiyari Protokol	Bireysel başvuru	



	İşkencenin Önlenmesi Alt Komitesi	Ziyaretler	
<b>Çocuk Hakları Komitesi</b>	Çocuk Haklarına Dair Sözleşme	Raporlama	<b>Çocuklar</b>
	Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmaları Konusundaki İhtiyari Protokol	Raporlama	
	Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili İhtiyari Protokol	Raporlama	
	Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol (İrtibat Prosedürü)	Bireysel başvuru	
<b>Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi</b>	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme	Raporlama Bireysel başvurusu	<b>Göçmen İşçiler ve Aile Fertleri</b>
<b>Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunması Komitesi</b>	Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme	Raporlama Bireysel başvuru	<b>Zorla Kaybedilme</b>
<b>Engelli Hakları Komitesi</b>	Engelli Hakları Sözleşmesi	Raporlama	<b>Engelli kişiler</b>



	Engelli Hakları Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol	Bireysel başvuru	
<b>Birleşmiş Milletler Mekanizmaları</b>			
<b>Özel Prosedürler/Mekanizmalar – Yıllık raporlama, bireysel başvuru, acil eylemler</b>	<b>Hak grupları veya hak alanları</b>		
<b>Afrika kökenli kişilere dair uzmanlar Çalışma Grubu</b>	Afrika kökenli kişiler		
<b>Keyfi gözaltılar Çalışma Grubu</b>	Keyfi gözaltılar		
<b>İnsan Hakları ve ulusötesi şirketlerle diğer ticari teşebbüslere dair Çalışma Grubu</b>	Ticaret ve insan hakları		
<b>Zorla kaybedilmeler Çalışma Grubu</b>	Zorla veya istem dışı kaybolmalar		
<b>Halkların kendi kaderini tayin hakkı ve insan haklarını ihlal etmek için paralı askerlerin kullanımına dair Çalışma Grubu</b>	Silahlı çatışma		
<b>Yasalar ve uygulamada kadınlara karşı ayrımcılık Çalışma Grubu</b>	Yasalar ve uygulamada kadınlar		
<b>Kültürel haklar Özel Raportörü</b>	Kültürel haklar		
<b>Engelli kişilerin hakları Özel Raportörü</b>	Engelli kişiler		
<b>Eğitim hakkı Özel Raportörü</b>	Eğitim		
<b>Güvenli, temiz ve sürdürülebilir çevrede yaşamayla ilgili insan hakları sorumlulukları Özel Raportörü</b>	Çevre		
<b>Yargısız, yasadışı veya keyfi infaz Özel Raportörü</b>	Yargısız, yasadışı veya keyfi infaz		
<b>Gıda hakkı Özel Raportörü</b>	Gıda		





<b>Düşünce ve ifade özgürlüğü hakkının desteklenmesi ve korunması Özel Raportörü</b>	Düşünce ve ifade özgürlüğü
<b>Barışçıl toplanma ve örgütlenme hakkı Özel Raportörü</b>	Barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü
<b>Yeterli yaşam standartı hakkının bileşeni olarak yeterli barınma Özel Raportörü</b>	Yeterli barınma, yeterli yaşam standardı
<b>Herkesin mümkün olan en yüksek fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarından yararlanma hakkı Özel Raportörü</b>	Sağlık
<b>İnsan hakları savunucularının durumu Özel Raportörü</b>	İnsan hakları savunucuları
<b>Hakimler ve avukatların bağımsızlığı Özel Raportörü</b>	Hakimler ve avukatlar
<b>Yerli halkların savunucularının durumu Özel Raportörü</b>	Yerli halklar
<b>Ülkesinde yerinden edilmiş kişilerin insan hakları Özel Raportörü</b>	Ülkesinde yerinden edilmiş kişiler
<b>Göçmenlerin insan hakları Özel Raportörü</b>	Göçmenler
<b>Azınlıklarla ilgili konular Özel Raportörü</b>	Azınlıklarla ilgili konular
<b>Yaşlı kişilerin tüm insan haklarına erişimi Bağımsız Uzmanı</b>	Yaşlı kişiler
<b>Aşırı yoksulluk ve insan hakları Özel Raportörü</b>	Aşırı yoksulluk
<b>Özel hayatın gizliliği hakkı Özel Raportörü</b>	Özel hayat
<b>İrkçilik, ırk ayrımcılığı, yabancı düşmanlığı ve buna bağlı hoşgörüsüzlüğün çağdaş biçimleri Özel Raportörü</b>	İrkçilik, ırk ayrımcılığı, yabancı düşmanlığı



<b>Din ve vicdan özgürlüğü Özel Raportörü</b>	Din ve vicdan özgürlüğü
<b>Çocuk satışı, çocuk fahişeliği ve çocuk pornografisi Özel Raportörü</b>	Çocuklar, cinsel istismar
<b>Köleliğin çağdaş biçimleri, sebepleri ve sonuçları Özel Raportörü</b>	Kölelik, kadınlar, çocuklar, işçi hakları
<b>Terörizmle mücadele sırasında insan haklarının ve temel özgürlüklerin desteklenmesi ve korunması Özel Raportörü</b>	Terörizm
<b>İşkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele Özel Raportörü</b>	İşkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele veya ceza
<b>Özellikle kadınlar ve çocuklar olmak üzere insan ticareti Özel Raportörü</b>	İnsan ticareti, kadınlar, çocuklar
<b>Hakikat, adalet, tazmin ve önlemenin sağlanması Özel Raportörü</b>	İnsan hakları suiistimalinin önlenmesi
<b>Kadına karşı şiddet, sebepleri ve sonuçları Özel Raportörü</b>	Kadına karşı şiddet
<b>Cinsel yönelim ve cinsel kimliğe dayalı şiddet ve ayrımcılıktan korunma Bağımsız Uzmanı</b>	Cinsel yönelim ve cinsel kimlik
<b>Çevreye duyarlı yönetim ve tehlikeleri atık ve çöplerin yok edilmesinin insan hakları etkileri Özel Raportörü</b>	Tehlikeli atık ve çöpler, çocuklar, yerli halklar
<b>Güvenli içme suyu ve kanalizasyon hakkı Özel Raportörü</b>	Güvenli içme suyu ve kanalizasyon
<b>Kalkınma hakkı Özel Raportörü</b>	Kalkınma



## Avrupa Konseyi Mekanizmaları

Mekanizma	Kanun	Hak grupları veya hak alanları
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi	Tüm haklar tüm gruplar
Bakanlar Komitesi (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarını İcra Dairesi)	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının İcrası	Tüm haklar tüm gruplar
Avrupa Sosyal Haklar Komitesi	Avrupa Sosyal Haklar Sözleşmesi (düzenlenmiş)	Tüm haklar tüm gruplar – çocuklar, kadınlar, işgücü/iş şartlarına ilişkin özel sebepler
Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu (Venedik Komisyonu)	Karar (2002) 3 Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu Düzenlenmiş Kanunun Kabul Edilmesi	Hukukun üstünlüğü, kanun yoluyla demokrasi
İnsan Hakları Komiseri	Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Kararı (99) 50	Tüm haklar tüm gruplar
Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi	Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı	Yerel demokrasi
Gazeteciliğin Korunması ve Gazetecilerin Güvenliğinin Desteklenmesi Platformu	Gazeteciliğin Korunması ve Gazetecilerin ve Diğer Medya Aktörlerinin Güvenliği Bildirgesi	Basın özgürlüğü, gazeteciler
Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu (GREVIO)	Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddeti Önleme ve Mücadele Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)	Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet, çocuklar
Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi Taraflar Komitesi (Lanzarote Komitesi)	Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi	Cinsel sömürü ve çocuk istismarı
İnsan Ticaretiyle Mücadele Uzmanlar Grubu (GRETA)	İnsan Ticaretiyle Mücadele Sözleşmesi	İnsan ticareti
UNMIK Danışma Komitesi	Ulusal Azınlıkları Koruma Çerçeve Sözleşmesi (UNMIK)	Azınlıklar



Uluslararası İnsan Hakları  
Çerçevesine Uyumun  
İzlenmesi için

**ETKİNİZ**  
AB PROGRAMI

<b>Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)</b>	Yolsuzluğa Dair Ceza Hukuku veya Medeni Hukuk Sözleşmesi	Yolsuzluk
<b>Siber Suçlar Sözleşmesi Komitesi (Budapeşte Komitesi)</b>	Budapeşte Siber Suçlar Sözleşmesi	Siber suç